

відносної кількості моноцитів. РВН курчат Д-II групи був більшим на 30,2 % через збільшення кількості нейтрофільних лейкоцитів і зменшення кількості моноцитів, Д-III групи – більшим на 64,6 %, що відбулось переважно через зменшення кількості еозинофільних лейкоцитів. Вважається, що РВН є чутливим показником ендогенної інтоксикації, тому його збільшення у курчат двох дослідних груп, ймовірно, вказує на активізацію системи нейтралізації метаболітів, що підлягають виведенню з організму. Отже, біологічно активні речовини фітобіотичного препарату ДОСТО Ліквід поряд з вираженою антимікробною дією, мають неоднозначний вплив на організм курчат-бройлерів, що потребує додаткових досліджень.

ЕПІЗООТОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ЩОДО ПОШИРЕННЯ ГЕЛЬМІНТОЗІВ У КУРИНИХ

Плис В.М., к. вет. н., доцент

plysvm1974@gmail.com,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

На сучасному етапі державотворення аграрна політика в Україні спрямована на гарантування продовольчої безпеки країни, створення сприятливих умов розвитку конкурентноспроможного сільськогосподарського виробництва, переходу його до ринкової економіки, поліпшення соціальної ситуації на селі.

Гельмінтозні захворювання куриних досить поширені та території України. Видовий склад гельмінтофауни досить різноманітний. Гельмінти сприяють відкриттю воріт для інфекції і ускладнюють інші патологічні процеси, що призводить до пригнічення імунних реакцій, виникненню алергічних станів, чинять на організм дефінітивного хазяїна механічний, трофічний, інокуляторний та токсичний вплив.

Етіологічними факторами для виникнення інвазій у сільськогосподарської птиці є порушення умов утримання, годівлі та догляду, а також порушення правил знезараження посліду, напрямку рози вітрів, наявністю резервуарних хазяїв (олігохет), механічних переносників, якими можуть бути мухи, комарі, мошки тощо.

Суттєвою ланкою оптимізації економічних показників птахівництва є стабілізація епізоотичної ситуації щодо інвазійних та інфекційних хвороб птиці. У цьому напрямі важливим завданням науковців та лікарів ветеринарної медицини птахогосподарств є забезпечення стійкого епізоотичного благополуччя й попередження виникнення інвазій та інфекцій в птахівництві і забезпечення населення поживними та безпечними продуктами харчування.

Тому, **метою** досліджень було вивчення складу гельмінтофауни та рівня інвазованості свійських куриних збудниками інвазій.

Матеріал і методи досліджень. Епізоотичну ситуацію щодо складу гельмінтофауни та рівня інвазованості куриних вивчали у 8 птахівничих господарствах і приватному секторі 12 адміністративних районів Дніпропетровської області та 3 господарствах і приватному секторі Запорізької, Черкаської та Миколаївської областей. Проводили епізоотологічний моніторинг, який включав поглиблений аналіз епізоотичної ситуації за даними зооветеринарної звітності, результати клінічного огляду птиці, патолого-анатомічних та гельмінтокопроскопічних досліджень.

Клінічно обстежено 2431 тис. голів птиці. Зажиттєво гельмінтокопроскопічно досліджено 421 проб посліду на предмет виявлення інвазійних елементів гельмінтів. Усього

було піддано патолого-анатомічному розтину 430 трупів птиці і досліджено 156 проб зішкрібків із тонкого і товстого відділів кишечника. Лабораторні гельмінтокопроскопічні дослідження проводили в лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини ДДАЕУ.

Дослідження посліду проводили методом флотації за Фюллеборна і послідовних промивань із застосуванням камери Мак-Мастера.

Результати досліджень. Упродовж 2022 року було проведено аналіз динаміки спалахів гельмінтозних захворювань у сприйнятливих поголів'я куриних, а саме курей-несучок, курей-бройлерів, індиків, перепелів, голубів різних вікових груп і за різних умов утримання.

Одержані результати епізоотологічного моніторингу свідчать про те, що у куриних виявляли яйця таких видів гельмінтів *Ascaridia galli* – 52 %, *Ascaridia dissimilis* – 5 %, *Capillaria obsignata* – 15 %, *Capillaria caudinflata* – 13 %, *Prosthogonimus ovatus* – 3 %, *Ascaridia columbe* – 12 %. Було з'ясовано, що інвазованість курей-несучок приватного сектору є найвищою і сягає 84,5 % по відношенню до птиці, що утримується в птахогосподарствах.

З'ясували, що зараженість молодняка сягає – до 84 % порівняно з дорослим поголів'ям птиці. Спалахи інвазійних захворювань у поголів'я різних видів також має певні коливання, найвищий відсоток ураженості був відмічений у курей-несучок і сягає – до 73,8 % і у голубів – до 60,4 % порівняно з іншими видами куриних, а саме кури-бройлери, індики, перепели, де інвазованість складала відповідно 2 %, 3 %, 1,5 %.

Залежно від пори року гострота перебігу інвазій коливалась. Навесні та восени спалахи інвазійних захворювань реєстрували частіше – до 35 % і відповідно – до 32 %, тоді як влітку – до 12 % і взимку – до 7 %.

Висновки:

1. За результатами епізоотологічного моніторингу встановлено сезонну динаміку виникнення гельмінтозних захворювань у куриних. На весні та восени спалахи гельмінтозних інвазій реєстрували частіше – до 35 % і відповідно – до 32 %, тоді як влітку – до 12 % і взимку – до 7 %.

2. Гельмінтофауна у куриних представлена такими видами гельмінтів: *Ascaridia galli* – 52 %, *Ascaridia dissimilis* – 5 %, *Capillaria obsignata* – 15 %, *Capillaria caudinflata* – 13 %, *Prosthogonimus ovatus* – 3 %, *Ascaridia columbe* – 12 %.

3. З'ясовано, що інвазованість курей-несучок приватного сектору є найвищою і сягає 84,5 % по відношенню до птиці, що утримується в птахогосподарствах.

4. Спалахи інвазійних захворювань у різних видів птиці має певні коливання, найвищий відсоток ураженості відмічений у курей-несучок і сягає – до 73,8 % і у голубів – до 60,4 % порівняно з іншими видами куриних.

Список літератури:

1. Богач М.В. Екологія паразитарних хвороб домашньої птиці: навчальний посібник / М.В. Богач, В.Г. Склярчук, О.Г. Манько, Ю.М. Даниленко. – Одеса: Освіта України, 2013. – 288 с.

2. Глечик М.В. Моніторинг епізоотичної ситуації щодо кишкових інвазій курей птахівничих господарств Івано-Франківської області / М.В. Глечик, В.В. Стибель // Ветеринарна медицина: міжвід. темат. наук. зб. – Х., 2010. – Вип. 93. – С. 113–117.

3. Короленко Л.С. Моніторинг гельмінтозів та еймеріозів свійської птиці в господарствах степової зони України та лікувально-профілактичні заходи / Л.С. Короленко, І.І. Коваленко, Т.В. Маршалкіна та ін. / Ветеринарна медицина. – 2010. – № 7. – С. 14–16.

4. Маршалкіна Т.В. Моніторинг інвазійних хвороб свійської птиці в господарствах Степової зони України / Т.В. Маршалкіна, Г.В. Заїкіна, І.І. Коваленко / Ветеринарна медицина: міжвід. темат. наук. зб. – Х., 2010. – Вип. 93. – С. 271–275.

5. Пономар С.І. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин: навч. посібник / С.І. Пономар, В.П. Гончаренко, Л.М. Соловійова.; за ред. С.І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 327 с.

6. Плис В.М. Дошовий черв'як як резервуарний, проміжний й додатковий хазяїн за інвазійних та інфекційних хвороб птиці і тварин / В.М. Плис // Житомирський державний університет імені Івана Франка: збірник наукових праць. Проблеми та перспективи розвитку сучасної біології та біологічної освіти. – Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2021. – С. 114–116.

7. Фотіна Т.І. Паразитоценози та патологічні процеси, які вони спричиняють у птиці / Т.І. Фотіна, Г.А. Фотіна, В.М. Плис. – Дніпро: ТОВ «Роял Принт», 2018. – 112 с.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТВАРИННИХ ОТРУТ ТА ПРЕПАРАТІВ НА ЇХНІЙ ОСНОВІ

*Саблева В.О., здобувач вищої освіти,
Пашков К.В., здобувач вищої освіти,
Гордієнко Ю.А., к. біол. н., старша викладачка
sablevavica@gmail.com*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Незважаючи на те, що зазвичай поняття «отрута» або «токсин» асоціюється з несприятливим впливом на організм або розвитком патологічного процесу і навіть смертю, важливо розуміти, що одна й та сама речовина в залежності від дози здатна чинити або лікувальний, або токсичний ефект.

Метою цієї роботи було проведення аналізу літературних даних щодо важливості вивчення та застосування препаратів на основі отрут різних тварин.

Отрута – це природна або синтетична речовина, яка має шкідливий або смертельний вплив на організм, незалежно від шляху надходження. Приналежність хімічних речовин до отрут визначається їхньою токсичністю, тобто здатністю спричинити отруєння. Отрути біологічного походження поділяють на мінеральні, рослинні та тваринні.

Отруйні тварини поділяються на первинно- (в Україні це по два види павуків та змій) та вторинноотруйних (випадково отруйних), до яких належать деякі види комах, риб, моллюсків, медуз. Перші виробляють токсини у своєму організмі, другі – не утворюють власну отруту, а накопичують її з навколишнього середовища. За своєю хімічною будовою токсини тварин є різномірною групою речовин, до яких належать аліфатичні, гетероциклічні сполуки, алкалоїди, стероїди, поліпептиди та білки. Швидкість дії залежить від здатності розчинятись у воді та ліпідах. Приміром, речовини, які розчиняються в ліпідах, дуже швидко дифундують через цитоплазматичну мембрану і спричиняють токсичний вплив. Отрути, які проникають до організму, можуть піддаватись біохімічним перетворенням – біотрансформації, – внаслідок чого або знижується, або, навпаки, посилюється їхня токсичність. Частина молекул отрути виділяється з організму в незмінному вигляді, а частина утворює комплекси з білками крові та тканин. У складі такого комплексу білок виконує роль кур'єра, доставляючи отруту до відповідних рецепторів. Що характерно, у такому зв'язаному стані дія отрути може сповільнюватись або навіть цілковито нівелюватись.

Тварини, які продукують отруту, зазвичай до власної мають стійкість. Захист може бути зумовлений особливостями анатомічної будови. Наприклад, отруйні залози змій при укусі стискаються зовнішніми м'язами, і отрута впорскується в здобич єдиним шляхом – через канали в іклах. Неактивна отрута активується лише після надходження в тіло жертви. Крім того, у крові більшості отруйних тварин знаходяться циркулюючі білкові фактори, які